

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 145/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Celia-korvauksen oikeudenmukaisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ari Koposen /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 145/2024 vp:

Miten varmistetaan, että kirjailijat saavat omista teoksistaan ansaitun korvauksen, kun niitä lainataan Celia-kirjastosta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Saavutettavuuskirjasto Celia on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto, joka vastaa näkövammaisten ja muiden tekijänoikeuslaissa tarkoitettujen lukemisesteisten kirjastopalveluista sekä hoitaa saavutettavan julkaisemisen asiantuntijatehtäviä.

Teosten käyttö Saavutettavuuskirjasto Celiassa perustuu tekijänoikeuden rajoitukseen näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten hyväksi. Teosten saattaminen näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten käytettäväksi saavutettavassa muodossa on tietyin ehdoin sallittua ilman tekijän lupaa. Tekijänoikeuden rajoituksen tavoitteena on saattaa näkövammaiset ja muut lukemisesteiset mahdollisimman tasavertaiseen asemaan muiden käyttäjien kanssa.

Vuonna 2018 tekijänoikeuslakiin tehtiin EU:n lukemisestedirektiivin edellyttämät muutokset. Direktiivi pohjautuu Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n piirissä vuonna 2013 tehtyyn Marrakeshin sopimukseen. Tekijänoikeuslain mukaan tekijällä on oikeus saada korvaus valtuutetulta yhteisöltä (Saavutettavuuskirjasto Celia), jos ääntä tallentamalla Suomessa valmistettu teoskappale jää pysyvästi lukemisesteisen haltuun. Sen sijaan suoratoistettavasta aineistosta korvausoikeutta ei ole.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toimitti vuonna 2021 sivistysvaliokunnalle korvausoikeudesta selvityksen eduskunnan vuonna 2018 hyväksymän lausuman mukaisesti. Selvityksen mukaan alan toimijoille ja oikeudenhaltijoille tehdyissä kyselyissä ja haastatteluissa saatujen tietojen ja niiden pohjalta tehdyn arvion perusteella ei ole perusteita laajentaa nykyistä korvausoikeutta koskemaan suoratoistopalveluna tarjottavia palveluita, vaikka useimmat lukemisesteiset saavatkin saavutet-

tavassa muodossa olevat kappaleensa saataviinsa suoratoistolla. Selvityksen mukaan nykyisenlaajuisista korvausta voidaan pitää oikeasuhtaisena lukemisestdirektiivin edellyttämään rajoitukseen nähden.

Euroopan komission on tarkoitus toteuttaa lukemisestdirektiivin arviointi ja esittää keskeiset havaintonsa sekä tarvittaessa ehdotukset direktiivin muuttamiseksi. Komission arviointia ei ole vielä julkistettu. Suomessa tilanteen kehityksen uudelleentarkastelu voi tulla ajankohtaiseksi aikaisintaan komission tekemän lukemisestdirektiivin toimivuuden arvioinnin jälkeen.

Helsingissä 8.5.2024

Ministeri Sari Multala